

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Financiën heeft over de brief van de Staatssecretaris van Financiën van 13 december 2019 inzake «Evaluaties Eigenwoningregeling» (Kamerstuk 32 847, nr. 583) de navolgende vragen ter beantwoording aan de Minister van Financiën voorgelegd.

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

Adjunct-griffier van de commissie,
Freriks

- Nr. Vraag
- 1 Hoe beoordeelt u het feit dat de overheid al jarenlang een ondoelmatige eigenwoningregeling in stand houdt?
  - 2 Voldoet de huidige eigenwoningregeling aan de doelmatigheids-toets van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet?
  - 3 Wat is het door u gewenste eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning? Het kan toch niet zo zijn dat deze regering daar zelf geen opvatting over heeft?
  - 4 Kunt u nader ingaan op de voor- en nadelen van een defiscalise-ring van de eigen woning? Kunt u ervoor zorgen dat alle beno-digde informatie gereed is ten behoeve van de verkiezingspro-gramma's en de formatie?
  - 5 Kunt u nader ingaan op de voor- en nadelen van het verplaatsen van de eigen woning naar box 3? Kunt u ervoor zorgen dat alle benodigde informatie gereed is ten behoeve van de verkiezings-programma's en de formatie?
  - 6 Deelt u de opvatting dat bezitters van een (afgeloste) eigen woning in principe belasting zouden moeten betalen over dit vermogen?
  - 7 Hoe is het mogelijk dat de regering al jarenlang beleid uitvoert dat niet doeltreffend is, niet doelmatig is en ook nog eens te complex is? In hoeverre spelen politieke taboes hier een rol?
  - 8 Kunt u meer inzicht geven in de gevolgen van de huidige eigenwo-ningregeling voor de vermogensongelijkheid? Kunt u dat ook in kaart (laten) brengen voor de defiscalisering van de eigen woning en voor het verplaatsen van de eigen woning naar box 3?
  - 9 Welke effecten heeft de verplichte aflossing op de vermogenson-gelijkheid op de lange termijn?
  - 10 Welke effecten heeft de invoering van de verplichte aflossing gehad op de macro-economische en financiële stabiliteit?
  - 11 Kunt u door middel van een aantal voorbeeldhuishoudens aangeven hoe de lage rente en de verplichte aflossing inwerken op de maandlasten?
  - 12 Klopt het, gezien de ontwikkelingen met de verplichte aflossing en de hypotheekrenteaftrek, dat steeds meer mensen een aflossings-vrije hypotheek afsluiten? Welke effecten heeft dit op de maandlas-ten van huishoudens?
  - 13 In welke mate is er gebruik gemaakt van de zogenoemde Blok-hypotheek? Hoeveel hypotheekverstrekkers bieden de Blok-hypotheek aan? Welke bezwaren hebben hypotheekverstrekkers om de Blok-hypotheek niet aan te bieden?
  - 14 Welke stappen zijn er tot nu toe gezet met de invulling van de motie van de leden Paternotte en Wiersma¹ over de wegingsfactor van studieleningen bij hypotheke?
  - 15 Op welke rente is de wegingsfactor van studieleningen bij hypotheke gebaseerd? Is dit een realistische rentestand?
  - 16 Wat zouden redelijke termijnen zijn om toe te werken naar een eindbeeld zoals eigen woning defiscaliseren of toevoegen in box 3?
  - 17 Op welke manier verschillen de vermogenseffecten en inkomensef-fecten van (1) het defiscaliseren van de eigen woning en (2) het toevoegen van de eigen woning in box 3?
  - 18 Op welke wijze worden huishoudens bij andere life events dan scheidingen die van grote invloed zijn op de fiscale behandeling van de eigen woning geïnformeerd en ondersteund?
  - 19 Welke mogelijkheden zijn er om het loket voor aspirant-woningkopers bij de rijksoverheid bekender te maken?
  - 20 Wat is de verwachte ontwikkeling van het budgettaire beslag van de eigenwoningregeling per regeling tot en met 2030?

- Nr. Vraag
- 21 Welke mogelijkheden zijn er om, conform het huidige uniforme pensioenoverzicht, een uniform woonoverzicht te maken? Welke uitvoeringsproblemen spelen hierbij?
- 22 Hoe ziet de eigenwoningregeling eruit in andere Europese landen (bijvoorbeeld in Duitsland, België, Frankrijk, Scandinavische landen)?
- 23 In hoeverre worden deze twee kritische rapporten meegenomen bij de bouwstenen voor een nieuw belastingstelsel?
- 24 Zijn er andere voorbeelden van overheidsbeleid waarbij zulke grote bedragen als ondoelmatig en ondoeltreffend worden getypeerd?
- 25 Deelt u de analyse dat de positieve effecten van eigenwoningbezit op het leefklimaat worden betwijfeld? Hoe gaat u dat meenemen in uw beleid?
- 26 Waarom is/was het een politieke prioriteit om de lasten van eigenaar-bewoners met geen of lage schuld te verminderen? Zijn er geen groepen voor wie een lastenverlichting veel noodzakelijker is?
- 27 Zijn de negatieve neveneffecten van het huidige eigenwoningbeleid de afgelopen jaren genoeg erkend? (Hogere huizenprijzen, lagere welvaart door verstoring van de woonbeslissing, lagere arbeidsmobiliteit, grotere schuldopbouw in de eigen woning)
- 28 Kunt u tijdspaden schetsen waarin de ondoelmatigheid van de eigenwoningregeling opgelost kan worden? In hoeveel jaar zou de fiscale subsidie in box 1 redelijkerwijs afgebouwd kunnen worden? In hoeveel jaar zou de eigen woning naar box 3 overgeheveld kunnen worden? Kunt u dit nader onderbouwen?
- 29 Kunt u reageren op het artikel «De lage rente biedt kans om de fiscale behandeling van de eigen woning te hervormen»²? Herkent u de bedragen uit Tabel 1 waaruit blijkt de fiscale subsidie op wonen bijna 12 miljard euro bedraagt?
- 30 Bent u bekend met het feit dat de hypotheekrenteaftrek voor de eigen woning de meest royale is van twintig hoogontwikkelde landen (steekproef door IMF 2018)?
- 31 Deelt u de opvatting dat er geen goede redenen zijn om woonconsumptie verder te stimuleren?
- 32 Klopt het dat het fiscaal voordeel van de hypotheekrenteaftrek en de wet-Hillen vooral ten goede komt aan de hoogste inkomens? Kunt u dit kwantificeren voor alle inkomensdecielen? Klopt het dat de twee hoogste inkomensdecielen ongeveer 50% ontvangen van het belastingvoordeel van 14,2 miljard euro³?
- 33 Deelt u de analyse dat het belastingvoordeel rondom de eigen woning de komende jaren verschuift van jongeren zonder eigen vermogen naar ouderen met overwegend afgeloste hypotheek³? Waarom voert u dit beleid?
- 34 Vindt u dat het eigen huis en het pensioenvermogen fiscaal hetzelfde behandeld zouden moeten worden als de overige vermogenscomponenten? Zo niet, kunt u dit inhoudelijk onderbouwen? (zonder te verwijzen naar een volgend kabinet)
- 35 Wat is het doel van de eigenwoningregeling?
- 36 Is de eigenwoningregeling volgens het kabinet doeltreffend en doelmatig (graag een toelichting)?
- 37 Welke positieve invloed heeft de huidige eigenwoningregeling op de omvang van het eigenwoningbezit?
- 38 Kunt u weergeven hoe groot jaarlijks de budgettaire lasten voor de overheid zijn over de afgelopen tien jaar voor de eigenwoningregeling en om hoeveel huishoudens het precies gaat?
- 39 Welke neveneffecten treden er op door de huidige vorm van de eigenwoningregeling?

- Nr. Vraag
- 40 Is het kabinet voornemens om mogelijke richtingen of bouwstenen te leveren voor een volgend kabinet?
- 41 Hoe kan de invulling van de historische bewijslast het best en meest efficiënt worden ingezet gezien de onduidelijkheid die hierover lijkt te bestaan?
- 42 Hebben adviseurs een vast aanspreekpunt binnen de Belastingdienst voor hun vraagpunten over individuele situaties? Waarom wel of waarom niet? Zijn adviseurs van mening dat persoonlijk contact met de Belastingdienst snel en relatief eenvoudig is te maken?
- 43 Kan een uitputtende lijst gegeven worden van de wijzigingen in het eigen woningregime die in de laatste 20 jaar zijn doorgevoerd met hun budgettaire beslag?
- 44 In welke van de komende onderzoeken naar het fiscale stelsel worden beleidsalternatieven voor het eigenwoningregime onderzocht? En wanneer komen deze onderzoeken naar verwachting naar buiten?
- 45 Kan een tabel gegeven worden van de tarieven in de inkomstenbelasting met en zonder de terugsluis volgend uit de door de kabinetten Rutte uitgevoerde hervormingen in de eigenwoningregeling?
- 46 Wat zouden de lasteneffecten voor huishoudens zijn indien het eigen huis nu, ceteris paribus, overgeplaatst wordt naar box 3? Kunnen enkele voorbeeldhuishoudens geschetst worden?
- 47 Kunnen de fiscale regelingen voor het eigen huis in de omliggende landen gegeven worden, zowel beleidsinhoudelijk als het budgettaire beslag (in % bbp)? Welke landen gelden als «best practice» en waarom?
- 48 Wat is het effect van de decentrale woonlasten, zoals de onroerendzaakbelasting (ozb), op deze analyse? Wat is het effect van decentrale woonlasten, zoals de ozb, op de totale lasten voor woningeigenaren? Kan dit over een langere periode geschetst worden?
- 49 Kunnen de macro-economische effecten van de overdrachtsbelasting geschetst worden? Hoe groot is het effect op de huizenprijzen? Wat is de ratio nog achter deze belasting?
- 50 Wat zijn de verwachte (macro-economische) effecten van het afschaffen van de overdrachtsbelasting?
- 51 Hoe staat het met het onderzoek naar het afschaffen van de overdrachtsbelasting voor starters?
- 52 Kunnen de effecten van de verschillende regelingen op de woningprijzen gekwantificeerd worden?
- 53 Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het aflossen van hypotheeklen?
- 54 Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het bezit van eigen, tweede en/of derde woningen?
- 55 Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het aanbod van particuliere huurwoningen?
- 56 Hoeveel mensen onder de pensioengerechtigde leeftijd met een eigen, tweede en/of derde woning zijn zzp'er of mkb'er uitgesplitst naar aantal woningen?
- 57 Hoeveel mensen boven pensioengerechtigde leeftijd met een eigen, tweede en/of derde woning waren zzp'er of mkb'er uitgesplitst naar aantal woningen?
- 58 Wat kost het afschaffen van het eigenwoningforfait?
- 59 Wat zou het verwachte effect zijn van het afschaffen van het eigenwoningforfait op het aflossen van hypotheeklen?
- 60 Waarom is SEO uitgegaan van de oorspronkelijke doelstelling van de regeling, en niet van de latere gevolgen?
- 61 Is de regeling doeltreffend? Is de regeling doelmatig?

- Nr. Vraag
- 62 Waarom houdt dit onderzoek dan vast aan de oorspronkelijke doelstelling van de regeling als de negatieve bijeffecten zo groot zijn?
- 63 Kan dit onderzoek niet beter nagaan waarom deze regeling zoveel negatieve bijeffecten oplevert?
- 64 Kunnen we concluderen dat de regeling mislukt is?
- 65 Kunnen we concluderen dat de regeling te complex is?
- 66 Waarom is de aftrek geen of geringe eigenwoningschuld waarschijnlijk niet effectief en ondoelmatig in termen van het bevorderen van schuldaflossing? Zijn bij het onderzoek ook de effecten op de belastingmoraal bij belastingplichtigen meegenomen?
- 67 Waarom is er een groot aantal ongelijksoortige maatregelen genomen?
- 68 Waarom is er geen helder eindbeeld voor de afbouw van fiscale subsidie gepresenteerd?
- 69 Had de stapeling van deelregelingen niet voorkomen kunnen worden?
- 70 Hoe kan het gebeuren dat ook de Belastingdienst niet alle informatie heeft?
- 71 Waarom pleit Panteia enkel voor wijziging van deelregelingen en niet voor een aanpassing van het wettelijk kader?
- 72 Waarom pleiten zowel SEO als Panteia niet voor een ingrijpender aanpassing zoals een wetswijziging?
- 73 Doet de Belastingdienst wel genoeg om complexiteit op te lossen? Is een campagne wel het juiste middel?
- 74 Waarom is het aan een volgend kabinet om volgende stappen te zetten over de eigenwoningproblematiek aangezien de nood nog nooit zo hoog is geweest?
- 75 Waarom kan er door SEO niet met zekerheid worden gezegd dat de eigenwoningregeling als geheel bijdraagt aan het eigenwoningbezit?

¹ Kamerstuk 35 300 VIII, nr. 87.

² Van Ewijk en Lejour in «Ontwerp voor een beter belastingstelsel», 2019.

³ Van Ewijk en Lejour in «Ontwerp voor een beter belastingstelsel», 2019.